

Сўнги автобус

Х И К О Я

Бугун хинд халининг му- тақиллика эришиб, Хинди- стон Республикаси эълои қи- лingan кунга 8 йил тўли- ди. Хинд халининг миллий бай- рами мамлакатимиз меҳнат- машлари томонидан кенг ра- вишда нишонланмоқда. Шу муносабат билан биз нўйда прогрессив хинд ёзувчиси Кришан Чандарнинг «Сўнги автобус» ҳикоясини босаётми- миз.

Варсава станциясига қатнайган сўнги автобус жўнашга тайёр эди. Соат кечаси ўн иккига яқин, ўн лангдан кейин бу йўлда автобус вақтини тўхтайди. Шунинг учун ким Варсава станциясига бормок- ти бўлса, улар эки пиёда, эки бў- лма-таксида кетишлари керак, та-кси эса икки-уч рублига туради.

Варсавага бўлган масофа уч миль эди. Йўл қимсасиз хилват жойдан ўтardi. Йўлнинг икки то- мони қалин чапталор бўлиб, йў- лғўлар ва бошқа шунга ўхшаш шўбҳали одамлар учун қулай бо- шпана эди. Ҳар қуни бу йўлда бирер қилинган тўнаб, қийинларни очиб олардилар. Бунинг устига бу йў- лга эътибор қилган одамларнинг ҳам энг севили жойларидан эди, улар зўрдан, ҳатто Бомбейдан ҳам келардилар.

Шунга ўхшаган ҳолисаларни га- ретларда тез-тез ёзиб турар эдилар. Шунинг учун бу йўлда тонга ҳай- довчилар, такси шоферлари қўшни елдоотлардаги патанлар ёки синд- лек кичиларга қараганда анча ос- тун — доврак ва ўқтан кичилар эди. Шундай бўлса ҳам улар хан- жарис йўлга тушмасдилар. Одамлар йўлғўларга дуч келиб қўлим- ларни кўриб, бу эрда ёлғиз юр- масдилар.

Шу сабабли мен ҳам вагондан туша солиб охири автобуста ичи- ни учун остановкага қараб югу- рим. Машина тўлган эди, лекин бу машина умуман ўтга беш киши спадиган пассажирлар машинаси бўлмасдан, балки юки билан атиги ўн саккиз киши спадиган юк ма- шиниси эди. Машинага чиқатуриб секин одамларни санасам, мен би- лан йилғирма икки киши экан.

«Кондуктор ҳаммаизни олишга умармики?» — деб йўладим. Кейин йўлги-ўзим тасалли бердим: — Ахир бу охири автобуску, охири автобуста кондуктор қондила қаттиқ ривоз қилмасдан нормадан уч-ўртга тартиқ одам олаберди!»

Жанжал чикмаслиги учун сезди- май, бурчакка ўтишим-да, ойна оли- дати бўш жойга ўтирдим. Мен ав- тобуста гўё ҳаммадан олини чиққан кишидек беपर्волик билан ҳуштак чалиб ойнага қараб ўтиравердим.

Ўн минут ўтар-ўтмас кондуктор киши ва йўловчиларни санаб чиқ- та-ла:

— Тўртта одам охири чиқинти! Тушиларини сўрайман! — деди. — Кондуктор афандим! Бизга раҳм қилинги! Ахир бу охири ав- тобуску! — деб ҳаммаиз кондук- торга баравар илтимос қилдик. Қай- си бахтсиз пиёда кетди, ахир? Кондуктор афандим!

Кондуктор жимайди ва сигнал берди. Шофер ўз жойига ўтнвб машинани юргиза бошлади. Кейин чироқни ўчириб, стартерни босди. Мотор бир неча марта бир-бир қил- ди-ла, тўхтаб қолди. Шофер чироқ- ни ёки, қалпоқни кўтариб ва мотор- ни тимириклай бошлади. Йўловчи- ларнинг бапаларини тиришти.

— Беш минутдан сўнг ҳаммаси жойида бўлади! — деди бизни юпа- таб кондуктор.

Кондуктор ҳам машинадан тушиб, шофернинг олдига кетди. Мен бошимни кўтариб йўловчи- ларга раҳм солдим. Ҳар қуни сўн- ги автобус билан делови шу одам- лар қаттасан эдилар. Мен улардан бир нечтасини танир аним. Булар орасида доктор Мата Прашад ҳам бор. Унинг юмалоқ ва секин юзида худди элочки виключателининг кнопкасига ўхшаш кичкина бурни кулгилик био тарваз иккайиб тур- арди. Доктор чарчаган ва ҳоддан тойгандек кўринар эди.

Мен ичима: «Агар унинг бурни- ни боссам юзи худди лампочкага ўхшаб ёниб кетармикин?» деб ўй- ладим, кейин унга ўтирдим.

— Бугун сиз кеч қайтасиз, доктор афандим! — дедим. — Доктор мен томонга қараб жим- майим.

— Нима қилди? — деди у қў- ларини ёниб. — Бизнинг кучларимиз рабокат жуза кучли. Ипинг маааси йўқ, шунинг учун каби- нетимиз аламаҳалгача ўтиришга тў- ри келаяпти.

Доктор Мата Прашаднинг тиш заволаш кабинети Фарс Рои ва Чи- ни Гали кўчаларининг бурчакка жойлашган эди. Чени Гали кўчасида ява бошқа доктор Ча-ваннинг тиш заволаш кабинети ҳам бор эди. Кек- са хитой ўттиз йилдан бери шу кўб билан шуғулланиб келарди. Мата Прашаднинг икки қиз бўлиб, улар оталарига ёрамлашиб турар- дилар, докторнинг ўзи эса жуза мо- ҳирлик билан асама тишлар қилар- ди. Бирок доктор Мата Прашад та- шларнинг баҳосини бир неча марта намойишга қарайди, кекса хитой билан ҳариз тенглаша олмасин.

— Буларимдан нима фойда? — деб шикоят қила бошлади. Мата Прашад. — Мен ўз ниҳомани узоқ вақтгача ёпмасликка қарор қилдим, лекин бунга ҳам лаънаги хитойлар билб кетаотмаяпти, у ўзининг ка- бинетига тўнаб қолди! Мен бў- лма-артаблагча ўтира олмайман! Конунга йилон ипхоямини соат ўн иккида йишга мажбурман. Бунинг устига сўнги автобуста улгури-

Кришан ЧАНДАР

Ернинг иккинчи сунъий йўлдошини кўрдик

24-январь соат 20.25 да Тош- кент осмондан Ернинг иккинчи сунъий йўлдоши учиб ўтди. Сунъий йўлдош шимол-ғарбдан жануб томонга қараб ҳаракат қилди. Уни тўрт минут давомда оддий кўз билан кўриш мумкин бўлди. Сунъий йўлдошининг қуёш нури тўшиб турган томони ёруғ бўлиб, у тўғри чизик бўйлаб, тез ҳаракат қилди.

Илгор совет фанининг катта га- лабаси бўлган бу иккинчи сунъий йўлдош ҳаракатини Тошкент шаҳ- ри аҳолисидан жуذا кўп киши ку- затди. Жумладан мен ишлаб тур- ган мактабнинг 5, 6, 8 ва 9 синф ўқувчиларидан юздан ортиқ бола ҳам сунъий йўлдошини равшан кўрган. Улар бу воқиа тўғрисида ўз ўртоқларига ҳаяжон билан сўз- лаб бермоқдалар.

Мен ҳам қўшнилариим билан Ернинг иккинчи сунъий йўлдоши- ни жуذا аниқ кўрдим. Биз совет олимларининг бу ажойиб кашфиё- тига қойил қолб, социалистик Ва- танимиз ютуқларидан фахрландик. А. РАҒИҚОВ, Тошкентдаги 111-ўрта мактаб- нинг география ўқитувчиси.

Гулларнинг сир

Биласизми, ҳамма гулларини ҳам бир букетга бирлаштириш мумкин эмас. Агар ливидиш ва нарцис гулларини битта вазага солиб қў- йилса, улар тезда сўлиб қолади. Ана шу гулларини бошқа-бошқа ва- заларга солиб қўйилса, у вақтда ахши, янги узилгандек бўлиб тура- ди. Эсада очилганда гуллардан букет ясаганда унга резада гул- лани қўшмаслик керак. Чунки у букетдаги бошқа гулларни сул- тиб қўяди.

Хунардан унар

Жанжал кучайди. Ишчи егини шимариб турган эди, лекин унинг қўлини қўшниси, темирйўл уста- хонасининг слесари ушлаб қолди. Темирйўлнинг оғзида мой босган кўк комбинезон бўлиб, йўловчилар кири тегишдан кўриб, ўзларини ундан четга тортардилар. Слесарь исқирт юзида икки кўмин парчаси- дек ёниб турган кўзаларини чақчай- тирди-да, ишчига қараб бундай деди:

— Сен улар билан тенг келиб ўтирма! Улар бизнинг аҳволимизни қайдан билсин? Бирпас тўхтаб тур, автобус юрса музай шабада бу афандимнинг миясини жойига кел- тириди. Қарабсанки, эқди кирибди қолибди!

— Сен нима дейсан, нима, ме- нинг миям жойида эмаским? — деб бақирди Карпан Жон. У пастки дабини тишлагач, менга ҳали замон кулиб юборадиганай туюлди. Темирйўл устахонасининг ишчиси кулиб юбормаслик учун тескари қар- рад.

— Сенга Бетти Девис ёқдими? — деб сўради Чече Шоҳ хотинилад. Хотини эса Чече Шоҳнинг қў- ларига тикилди-ла, жимайиб қўй- ди. Унинг бу жимайиши машҳур артистанинг саяхатига қойил қолганини, бу эса ахши вино ичиб, қилган қайфдан кам асаэлигини кўрсатиб турарди. Чече Шоҳ хо- тинининг қўлини сиқди ва унга гу- жерат тилида бундай деди:

— Сенинг кўзаларинг Бетти Де- висникидан заррача кам эмас! Хотини бўлса уялиб ерга қарази ва арига тужератчалаб.

— Овозингни ўчир, жинни! — деди. Бирдан йўловчилар автобус ко- мпанисиз устидан шикоят қила бо- шладилар:

— Қачонгача бу драмаслик лавом эдики? Биз қачон уйга етиб бора- миз? Компания бизларга тезлик би- лан бошқа автобус бериши керак. Улар базада запас автобус қолдиришлари керак! Бу муттаҳам- лар Утакетган арамс одамлар экан, уларнинг ҳеч нарсани тушунтилари ке-рмайди!

— Мен Швейцарияда бўлган вақ- тимда... — лекин унинг овози га- забли шовқин-сурон ичида йўқолиб кетди. Кондуктор шовқин-суронга аштитиб автобуска чиқини билан, йўловчилар худди оч кўпакка ўх- шаб, кондукторга ташландилар. Уларнинг газаб билан нафас олиш- лари юзларидан кўришиб тураоти, чаққаларидаги томирлари эса бўр- тириб чиққан эди. Узоқ соатлар да- вомида харилорларни кутиш, умид- сизлик ва ҳорғинлик алами юзага урил. Ҳарким кондукторга заҳрини соқинга илтларди.

Кондуктор ҳам иш кунининг та- мом бўлишига келиб чарчаб қо- лганид.

— Нега бунақа дейсизлар, ахир, нима, мен машинани журтгага уш- лаб тубрибманми? — деди қизилиб у. — Эки мен уйга тезроқ боришни истамайманми? Балки, сиз унинг уйига кутиб ўтирган хотини бола- чақалари йўқ деб ўйларсиз-ла? Сиз- лар-ку ҳозир уйларингизга бора- сиз-а, мен бўлсам ҳали яна базага ҳам боришим керак! Сизлар шунини йўлдошларингизми? Фақат бекорга ў- қилганим биласизлар!

— Ем ўқилганми? — деб га- аламли Чече Шоҳ.

(ДАВОМИ БОР).

Ўзувчилар декадада

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси, Сталин мукофоти лауреати шoir Гафур Ғулom шу йил Москвада бўладиган ўзбек адабиёти ва санъати декадасига бағишлаб кўпгина асарлар яратмоқда. Декада олдидан Ўзбекистон ССР Фанлар академияси наشريйти бу улкан шoir ва ёзувчилар беш томлик асарларини босиб чиқарди. Бу китобларга Г. Ғулomнинг 1923 йилдан бери яратган поэтик ва прозаик асарлари, мақолалари ва таржималари кирди. Гафур Ғулom ҳозир декадага бағишлаб, «Менинг партиям» деган ода устида ишламоқда. Шoir бунда ўзбек халқининг Совет ҳокимияти йилларида қўлга киритган ютуқлари ва бахт-саодатли ҳаётини куйлайди. Суратда: шoir Гафур Ғулom.

(ЎзТАГ фотохроникаси).

Сайловга хизмат — халққа хизмат

Узоқ ва тоғлик районларда жойлашган сайлов участкаларига хизмат қилиш учун Тошкентдаги 4-алоқа техника мактабининг бир группа радистлар ва операторлари жўнаб кетдилар. Улар СССР Олий Советига сайлов ўтгунча меҳнаткашларга хизмат қиладилар. Суратда: сайлов участкаларига хизмат қилиш учун жўнаб кетатган радиооператорлардан (чапдан) Абдураим Мак- каримов, Муҳиддин Бурхонов ва Исроиля Жуманов ўртоқлар ра- диостанцияларини текшириб кўрмоқдалар.

В. Лейзерович фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси)

Кўчалар обод, қилмиш шод

Тошкент кўчалари ва майдонла- ри йилдан-йилга обод бўлиб бормоқда. Суратда: Бириний майдондаги янги уй-жой би- нолари.

Қ. Розиков фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси)

ФИЗКУЛЬТУРА ВА СПОРТ

Радиолампа заводи спортчилари учун стадион

Тошкент радиолампа заводининг юзлаб ишчи-хизматчилари спорт- нинг қўшнға турлари билан муна- зам равишда шуғулланадилар. Улар корхона ҳузурида ташкил қилинган гимнастика, стол тенниси, кураш, оғир ва енгил атлетика, шахмат ва- би секциялар мангулотига актив иштирок этмоқдалар.

Яқинда Узоқовлар президиуми за- вод жамоат ташкилотлари дўстмо- сивини қондириб, «Пилчечик» стади- онини корхона ҳузурида қўйи физкультура коллективни ихтиёрига бериш. Ҳозир стадионни реконструк- сия қилишга киришилди. Завод спортчиларининг янги спорт база- си 1958 йил спорт мавсумида ишга туширилади.

Р. АБДУЛЛАЕВ.

Соғ танда соғлам акл

Округ Офицерлар уйининг опера- тив залида Хитой Халқ Рес- публикасига бориб келган Ўз-бекистон гимнастикачиларининг ҳисоботи бўлиб ўтди. Суратда: терна команда аъзоси Э. Йў- дошев гимнастика машқини ия- ро этмоқда.

Б. Мазур фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

Телевизор экранида

26 январда 15.00. Болалар учун «Барс дарасининг асарлари» номли бадий фильм кўрса- тилди.

19.30. «Совет жангчис» деган тележурналининг бир- инчи сони.

20.20. Хиндистон республи- касига эълои қилган кун- га бағишланган эшиттириш.

21.20. «Бадий хаваскор- лар — декадага» циклидан «Тўқимачилар маданият са- роинида» деган эшиттириш.

21.50 кинофильм — «Юл- дузлар сари йўл очди».

27 январда 19.30. Рус тилида Глинна романслари ва қўшқлари эшиттирилади.

21.10. Фильм спектакль — «Тубанликда».

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:

коммулятор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140. Пропаганда бўлими — 136. Совет журналисти бўлими — 136. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040. Қишлоқ хўжалик бўлими — 135. Саноат ва транспорт бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Махаллий ахборот бўлими — 132. Секретариат — 115,50. Эълоилар бўлими — 38142.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммулятор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140. Пропаганда бўлими — 136. Совет журналисти бўлими — 136. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040. Қишлоқ хўжалик бўлими — 135. Саноат ва транспорт бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Махаллий ахборот бўлими — 132. Секретариат — 115,50. Эълоилар бўлими — 38142.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммулятор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140. Пропаганда бўлими — 136. Совет журналисти бўлими — 136. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040. Қишлоқ хўжалик бўлими — 135. Саноат ва транспорт бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Махаллий ахборот бўлими — 132. Секретариат — 115,50. Эълоилар бўлими — 38142.